

Прес-конференція

«Парламентські вибори-2014: підсумки і роздуми про майбутнє»

5 листопада 2014 року

12.00 – 13.00

Українське національне інформаційне агентство — Укрінформ (перший поверх)

(вул. Б.Хмельницького, 8/16)

Організатор – Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва»

Учасники:

- **Ірина Бекешкіна** – директор Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва»
- **Юлія Ільчук** – аналітик Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва»
- **Михайло Міщенко** – заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова
- **Наталя Харченко** – виконавчий директор Київського міжнародного інституту соціології

Питання до розгляду:

- Результати екзит-полу: хто і як голосував – демографічні структури електоратів.
- Чому «Народний Фронт»? В чому феномен «Самопоміч»?
- Які проблеми виборці вважають першочерговими: економіка, військові дії чи люстрація?
- Вибори 2014: сподіване і несподіване.

На прес-конференції Ви отримаєте прес-реліз із результатами екзит-полу щодо демографічних показників електоратів кандидатів у президенти та прес-реліз експертного опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» на тему «Парламентські вибори-2014: оцінки того, що відбулося, прогнози того, що відбудеться».

*26 жовтня 2014 року, у день позачергових виборів до Верховної Ради України, Консорціум, до якого входять Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва», Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) та Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, провів **Національний екзит-пол'Рада-2014**.*

Генеральна сукупність екзит-полу — виборці, які проголосували на виборчих дільницях на території України (крім спеціальних дільниць). Теоретично вибірка репрезентативна для України в цілому, для всіх тих дільниць, на яких відбулися вибори. Опитано 17779 респондентів на 400 виборчих дільницях. Статистична похибка вибірки не перевищує 2,5% для головних партій і блоків (за чисельністю отриманих голосів) і в межах 0,5–1% — для інших партій і блоків.

Національний екзит-пол здійснено за фінансової підтримки міжнародних донорів: Міжнародний Фонд «Відродження», програма Matra Посольства Королівства Нідерландів в Україні, Національний Фонд підтримки демократії (США), РАСТ, проект UNITER, Європейський Союз.

Дані екзит-полу дають змогу представити електорати різних політичних сил.

- **Виборці різних партій у різний час ухвалювали рішення, за яку партію проголосувати.** Лише 39% виборців були прихильниками партії, за яку проголосували, ще до початку виборчої кампанії і ще 15% — як тільки почалася виборча кампанія, тобто раніше, ніж за три місяці. Найбільше такого стабільного електорату мали Комуністична партія України (66% задовго до виборів і ще 10% — щойно почалася виборча кампанія), ВО «Батьківщина» (відповідно, 65% і 8%) та ВО «Свобода» (відповідно, 57% і 8%). Найбільше здобула за останній місяць перед виборами партія «Самопоміч» — 44% свого електорату, причому 8% її електорату визначилися безпосередньо у день виборів.

- Стабільність у визначенні, за кого голосувати, найбільше залежить від віку виборця: серед виборців, яким за 60 років, 48% знали, за кого голосуватимуть, до початку виборчої кампанії, а серед виборців віком до 30 років — лише 31%.

- **Першочерговим завданням для країни має бути досягнення миру, зміцнення обороноздатності країни — так вважає 46% виборців.** На другому місці — подолання корупції і люстрація влади (25%), на третьому — вирішення економічних проблем (19,5%). Досягнення миру, зміцнення обороноздатності країни вважають першочерговим завданням виборці більшості партій: Партії «Блок Петра Порошенка» — 55%, Політичної партії «Народний фронт» — 52%, Партії «Громадянська позиція» — 49%, Партії «Батьківщина» — 49%, Радикальної партії Олега Ляшка — 47%. Для виборців деяких партій вирішення економічних проблем мають таку саму вагу, як і питання миру та обороноздатності: серед виборців Комуністичної партії України економічні проблеми первинні для 36%, питання миру та обороноздатності — для 35%, для виборців Партії Сергія Тігіпка, відповідно, 45% і 39%, для партії «Опозиційний блок» — 35% і 44%. Істотно відрізняються від решти дві політичні сили, для яких першочерговим завданням є подолання корупції та люстрація влади: це — партія «Самопоміч» (39,5%) та ВО «Свобода» (43%).

Існують відмінності електорального вибору залежно від статі, віку та рівня освіти.

- **За статтю:** серед жінок підтримка «Народного Фронту» була вищою, ніж серед чоловіків (24% і 19%), так само як і підтримка «Опозиційного блоку» (9% — жінки і 6% — чоловіки). Натомість чоловіки більше, ніж жінки підтримали ВО «Свобода» (8% і 5%). У решти політичних сил істотних відмінностей у підтримці чоловіків та жінок не було.

- **За віком:** найбільші вікові відмінності у голосуванні стосуються насамперед Комуністичної партії, яка долає виборчий бар'єр лише у віковій групі електорату, якому за 60 років (6%). Зростає електоральна підтримка з віком виборців також у «Опозиційного блоку» (з 5% серед наймолодшого електорату віком до 30 років до 10% серед електорату, якому за 60 років); так само зростає електоральна підтримка у старших вікових генераціях у виборців «Свободи» (від 4% до 7%) та ВО «Батьківщина» (від 3% до 7%). Натомість для електорату партії «Самопоміч» характерна протилежна тенденція: найбільшу підтримку ця партія отримала серед виборців віком до 40 років (19%), із збільшенням віку ця підтримка зменшується – до 6% серед виборців, яким за 60 років. Підтримка «Блоку Петра Порошенка» майже рівномірна в усіх вікових групах (20–25%), так само як і «Народного Фронту» (20–23%).

- Підтримка партій залежить і **від рівня освіти виборців**, найбільше ця залежність стосується «Народного Фронту», «Самопоміч» та Радикальної Партії Олега Ляшка. Підтримка «Самопоміч» істотно зростає зі зростанням рівня освіти виборців: 6% серед виборців з неповною середньою освітою, 8% – із загальною середньою, 10% – із середньою спеціальною, 16% – із незакінченою вищою і 20% – серед виборців з вищою освітою. Натомість підтримка «Народного Фронту» зі зростанням освітнього рівня виборців дещо падає: 26% – серед виборців з неповною середньою освітою, 24% – серед тих, хто має загальну середню, і 23% – спеціальну середню освіту, 19% – серед виборців з неповною вищою освітою і 18% – з вищою. Так само і підтримка Радикальної партії Олега Ляшка найвища серед виборців з неповною середньою освітою – 12% і зменшується зі зростанням освітнього рівня виборців: 10,5% – із загальною середньою, 7% – із середньою спеціальною, 5% – із незакінченою вищою і 3% – серед виборців з вищою освітою. Підтримка решти політичних сил відносно рівномірна в усіх освітніх групах.

Електорати різних партій відрізняються за соціально-демографічною структурою

- **За статтю** майже в усіх політичних силах серед виборців переважають жінки, найбільше – в електораті Опозиційного Блоку (61% – жінки, 39% – чоловіки), «Народного Фронту» (59% – жінки, 41% – чоловіки) та Блоку Петра Порошенка (53% – жінки, 47% – чоловіки). І лише дві партії мають переважно чоловічий електорат – ВО «Свобода» (59% – чоловіки, 41% – жінки) та партія «Правий сектор» (55% – чоловіки, 45% – жінки). В електоратах решти політичних сил чоловіки та жінки представлені приблизно рівномірно.

- **За рівнем освіти** найвищий освітній рівень – у виборців «Самопоміч», де 56% мають вищу освіту і ще 6,5% – незакінчену вищу, 25% – середню спеціальну, 10% – повну середню і 2% – неповну середню. Відрізняється більш високим освітнім рівнем і електорат «Правого сектору» (47% – з вищою освітою і ще 12% – з незакінченою вищою). Найнижчий освітній ценз відрізняє Радикальну партію Олега Ляшка, де виборців з вищою освітою 19% і ще 5% мають незакінчену вищу.

- **За віком** наймолодший електорат у партії «Самопоміч» (48% віком до 40 років) та у «Правого сектору» (55% віком до 40 років). Найстарший електорат – у Комуністичної партії (73% старших за 50 років) та у Опозиційного блоку (58% старших за 50 років).

- **За типом поселення** відрізняється електорат Радикальної партії Олега Ляшка, 50% якого становлять сільські жителі та, природно, ВАО «Заступ» (68%). Дещо вищий від статистичного відсоток сільських жителів також характерний для електоратів «Народного

фронту» (43%) та ВО «Батьківщина» (41%). А найбільш «урбанізований» електорат у партії «Самопоміч» (48% виборців проживають в обласних центрах) та «Правого сектора» (49%).

Таблиці одномірних розподілів

1.Відзначте, будь ласка, за яку політичну партію Ви тільки що проголосували на виборах до Верховної Ради України?

	% серед усіх	% серед тих, хто обрав партію
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	23,0	23,3
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	21,0	21,3
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	13,4	13,6
Політична партія "Опозиційний блок"	7,5	7,6
Радикальна Партія Олега Ляшка	6,3	6,4
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	6,2	6,2
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	5,4	5,5
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	3,4	3,4
Комуністична партія України	2,7	2,8
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	2,6	2,6
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	2,4	2,5
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	1,7	1,7
Партія "Солідарність жінок України"	0,6	0,6
Політична Партія "5,10"	0,5	0,5
Політична партія "Інтернет партія України"	0,4	0,4
Українська партія "Зелена планета"	0,2	0,2
Партія Зелених України	0,2	0,2
Політична партія "Єдина Країна"	0,2	0,2
Політична партія ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ПОЛІТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "УКРАЇНА – ЄДИНА КРАЇНА"	0,2	0,2
Партія "ВІДРОДЖЕННЯ"	0,1	0,1
Політична партія "Сила Людей"	0,1	0,1
Політична партія "Сила і Честь"	0,1	0,1
Політична партія Конгрес Українських Націоналістів	0,0	0,1
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "БЛОК ЛІВИХ СИЛ УКРАЇНИ"	0,1	0,1
Політична партія "НОВА ПОЛІТИКА"	0,1	0,1
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "УКРАЇНА МАЙБУТНЬОГО"	0,1	0,1
Політична партія "Національна Демократична партія України"	0,0	0,0
Політична партія Громадянський рух України	0,0	0,0
Ліберальна партія України	0,0	0,0
ВИКРЕСЛИВ(ла) ВСІХ, ПЕРЕКРЕСЛИВ(ла) ВЕСЬ СПИСОК або ЗІПСУВАВ(ла) БЮЛЕТЕНЬ	0,8	---

НЕ ПАМ'ЯТАЮ	0,5	---
НЕПРАВИЛЬНО ЗАПОВНЕНІ АНКЕТИ	0,2	---

2. Коли саме Ви вирішили, за кого будете голосувати ?

Я був прихильником цієї партії задовго до виборів	38,9
Як тільки почалася виборча кампанія, раніше, ніж за три місяці	15,0
Раніше, ніж за місяць до виборів	11,6
В останній місяць до виборів	12,6
В останній тиждень до голосування	9,0
В останній день до голосування	5,0
Визначився прямо на виборчій дільниці	4,7
ВАЖКО СКАЗАТИ / НЕ ЗНАЮ	3,1

3. Що з цього є першочерговим завданням для країни?

Вирішення економічних проблем	19,5
Досягнення миру, зміцнення обороноздатності країни	46,3
Подолання корупції і люстрація влади	25,3
Інше	8,8

4. Стать

чоловік	46,3
жінка	53,7

5. Вік:

18-29 років	15,6
30-39 років	18,5
40-49 років	19,1
50-59 років	21,1
60 років та старші	25,6

6. Освіта

Неповна середня	5,6
Повна середня загальна	17,8
Середня спеціальна	33,0
Незакінчена вища	5,6
Вища	37,9

7. Макрорегіон

Захід	25,4
Центр	40,7
Південь	10,1
Схід	19,7
Донбас	4,1

8. Тип населеного пункту

Обласний центр	34,5
Місто з населенням 100 тис. та більше.	7,0
Місто з населенням від 50 до 100 тис.	4,8
Місто з населенням від 20 до 49-ти тис.	4,8
Місто з населенням менше 20 тис.	6,1
Селище міського типу	7,5
Село	35,3

Таблиці двовимірних розподілів – Рейтинги партій серед окремих груп населення

Рейтинги партій серед жителів окремих макрорегіонів України

	Україна в цілому	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	23,3	22,4	27,1	24,5	17,8	13,8
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	21,3	31,7	22,4	12,5	12,5	8,7
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	13,6	16,3	14,1	9,9	12,2	6,5
Політична партія "Опозиційний блок"	7,6	0,7	2,4	11,6	21,3	27,2
Радикальна Партія Олега Ляшка	6,4	5,7	7,7	4,8	5,6	6,4
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	6,2	7,9	7,3	3,9	3,8	2,4
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	5,5	4,5	6,1	5,1	6,2	2,3
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	3,4	3,9	3,2	3,5	3,3	2,3
Комуністична партія України	2,8	0,3	1,4	6,1	5,5	10,7
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	2,6	0,8	1,3	8,0	4,2	6,2
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	2,5	2,5	2,3	2,4	2,4	4,5
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	1,7	1,6	1,8	3,0	1,4	0,5

Рейтинги партій серед чоловіків і жінок

	Чоловіки	Жінки
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	23,5	23,2
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	18,9	23,6
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	14,3	13,1
Політична партія "Опозиційний блок"	6,3	8,5
Радикальна Партія Олега Ляшка	6,9	5,9
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	5,0	5,9
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	8,0	4,8
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	3,8	3,1
Комуністична партія України	3,0	2,5
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	2,6	2,5
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	3,0	2,1
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	1,6	1,7

Рейтинги партій серед груп населення залежно від типу населеного пункту проживання

	Обласний центр	Місто з населенням 100 тис. та більше	Місто з населенням від 50 до 100 тис.	Місто з населенням від 20 до 49-ти тис.	Місто з населенням менше 20 тис.	Селище міського типу.	Село
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	21,9	18,9	20,6	19,1	28,3	24,1	25,5
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	17,3	16,3	17,1	22,9	23,8	22,0	26,1
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	18,7	13,7	15,0	17,1	13,7	12,1	8,1
Політична партія "Опозиційний блок"	8,3	18,1	13,4	4,8	4,9	7,4	4,8
Радикальна Партія Олега Ляшка	3,5	5,1	6,5	5,8	6,4	8,9	9,1
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	7,6	6,7	3,6	8,9	5,8	4,1	5,4
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	5,3	4,2	4,0	6,4	3,4	5,0	6,4
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	4,2	3,0	2,3	3,2	3,8	3,1	2,9
Комуністична партія України	3,0	3,9	6,4	1,6	2,2	3,0	2,0
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	2,6	2,8	3,6	1,7	1,5	3,7	2,5
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	3,5	3,3	2,8	3,6	2,1	1,2	1,4

ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	0,4	0,5	0,2	1,5	2,0	2,2	3,4
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Рейтинги партій серед різних вікових груп населення

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років та старші
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	20,2	22,3	23,5	25,1	24,4
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	22,1	21,4	20,7	20,5	22,5
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	19,4	19,3	16,1	11,2	6,1
Політична партія "Опозиційний блок"	5,4	5,6	6,7	8,4	10,1
Радикальна Партія Олега Ляшка	7,7	5,1	5,4	6,5	7,1
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	4,3	5,3	6,6	7,0	7,3
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	3,4	4,6	5,4	6,2	6,7
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	2,7	2,8	3,3	4,1	3,7
Комуністична партія України	0,6	1,6	1,8	2,4	5,8
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	2,9	3,0	3,2	1,9	2,3
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	4,3	3,5	2,6	2,1	0,8
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	1,7	1,8	1,5	2,2	1,1

Рейтинги партій серед різних освітніх груп виборців

	Неповна середня	Повна середня загальна	Середня спеціальна	Незакінчена вища	Вища
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	21,4	23,6	24,4	20,8	22,7
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	26,4	24,3	23,1	19,2	18,2
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	6,0	7,9	10,2	15,9	20,3
Політична партія "Опозиційний блок"	7,0	8,4	7,8	7,1	7,2
Радикальна Партія Олега Ляшка	11,7	10,5	7,0	5,4	3,1
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	4,8	5,5	6,3	5,6	7,0
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	6,5	5,4	5,9	4,6	5,0
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	1,9	2,7	3,2	4,0	4,1
Комуністична партія України	5,2	3,1	2,6	1,9	2,4
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	2,3	2,0	2,7	3,8	2,6
Партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	1,2	1,6	2,0	5,1	3,1
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ	2,6	2,0	1,9	1,9	1,1

ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"					
---------------------	--	--	--	--	--

Рейтинги партій серед виборців, які вважають різні завдання пріоритетними для країни

	Вирішення економічних проблем	Досягнення миру, зміцнення обороноздатності країни	Подолання корупції і люстрація влади	Інше
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	20,0	27,4	19,3	20,5
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	19,5	23,9	20,2	16,6
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	11,5	10,4	21,4	14,6
Політична партія "Опозиційний блок"	13,5	7,0	3,0	9,5
Радикальна Партія Олега Ляшка	5,5	6,4	7,1	6,0
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	3,2	5,2	10,3	5,9
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	5,1	5,7	5,3	5,0
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	2,6	3,6	3,7	3,6
Комуністична партія України	5,1	2,1	1,2	5,8
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	6,0	2,2	1,0	2,0
Партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	1,1	2,2	4,3	2,6
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	2,5	1,6	1,2	1,5

Таблиці двовимірних розподілів – Структура виборців основних партій

Регіональна структура електоратів партій

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	24,7	47,5	10,6	15,0	2,3
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	38,1	42,9	5,9	11,5	1,6
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	30,7	42,5	7,3	17,6	1,9
Політична партія "Опозиційний блок"	2,4	12,9	15,4	55,3	13,9
Радикальна Партія Олега Ляшка	22,5	49,1	7,5	17,0	3,9
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	32,4	47,8	6,2	12,0	1,5
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	21,1	45,5	9,5	22,2	1,7
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	29,1	38,9	10,4	19,0	2,6
Комуністична партія України	2,6	21,2	22,3	38,9	15,0
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	7,7	20,6	30,7	31,7	9,2

Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	26,1	38,2	9,7	18,9	7,1
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	23,7	42,0	17,3	15,8	1,2

Розподіл виборців партій за статтю

	чоловік	жінка
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	46,6	53,4
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	40,7	59,3
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	48,3	51,7
Політична партія "Опозиційний блок"	39,2	60,8
Радикальна Партія Олега Ляшка	50,4	49,6
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	58,8	41,2
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	42,1	57,9
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	51,3	48,7
Комуністична партія України	50,2	49,8
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	47,0	53,0
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	55,2	44,8
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	44,7	55,3

Електоральна структура партій залежно від типу поселення виборців

	Обласний центр	Місто з населенням 100 тис. та більше	Місто з населенням від 50 до 100 тис.	Місто з населенням від 20 до 49-ти тис.	Місто з населенням менше 20 тис.	Селище міського типу.	Село
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	32,6	5,7	4,2	3,9	7,4	7,8	38,4
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	28,1	5,4	3,8	5,2	6,8	7,7	43,0
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	47,8	7,1	5,3	6,0	6,2	6,7	20,9
Політична партія "Опозиційний блок"	38,0	16,8	8,4	3,0	4,0	7,3	22,5
Радикальна Партія Олега Ляшка	18,9	5,6	4,9	4,3	6,1	10,4	49,8
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	42,1	7,6	2,7	6,9	5,7	4,9	30,1
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	33,8	5,5	3,5	5,7	3,8	6,8	41,0
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	42,8	6,3	3,3	4,6	6,8	6,8	29,4
Комуністична партія України	37,8	9,8	11,0	2,8	4,8	8,0	25,7
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	34,4	7,6	6,6	3,2	3,5	10,7	34,1
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	48,9	9,5	5,5	7,0	5,1	3,8	20,3

ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	8,5	2,1	0,4	4,1	7,0	9,6	68,2
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

Структура електоратів партій за віком

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років та старші
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	13,5	17,6	19,3	22,8	26,7
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	16,1	18,4	18,5	20,3	26,8
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	22,2	26,1	22,6	17,5	11,5
Політична партія "Опозиційний блок"	11,2	13,7	17,0	23,7	34,4
Радикальна Партія Олега Ляшка	18,9	14,7	16,2	21,7	28,5
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	10,8	15,7	20,2	23,8	29,6
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	9,6	15,6	19,1	24,2	31,5
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	12,3	15,4	18,8	25,4	28,0
Комуністична партія України	3,5	10,8	12,7	18,2	54,8
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	17,3	21,1	23,4	15,3	22,9
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	27,1	26,0	20,1	18,4	8,5
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	16,6	19,9	17,7	27,9	17,9

Структура електоратів партій за рівнем освіти

	Неповна середня	Повна середня загальна	Середня спеціальна	Незакінчена вища	Вища
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	5,1	18,0	34,7	5,0	37,3
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	6,8	20,1	35,6	5,0	32,5
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	2,4	10,2	24,6	6,5	56,4
Політична партія "Опозиційний блок"	5,1	19,7	33,9	5,3	36,1
Радикальна Партія Олега Ляшка	10,2	29,4	36,6	4,8	19,0
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	4,3	15,5	33,1	5,0	42,2
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	6,6	17,7	35,8	4,8	35,1
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	3,1	13,8	30,4	6,5	46,2
Комуністична партія України	10,5	20,0	31,9	3,9	33,7
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	4,9	13,8	34,6	8,3	38,4

Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	2,6	11,5	27,0	11,6	47,4
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	8,4	21,4	37,9	6,4	25,8

Структура електоратів партій за часом, коли їхні виборці визначилися з вибором

	Я був прихильником цієї партії задовго до виборів	Як тільки почалася виборча кампанія, раніше, ніж за три місяці	Раніше, ніж за місяць до виборів	В останній місяць до виборів	В останній тиждень до голосування	В останній день до голосування	Визначився прямо на виборчій дільниці	ВАЖКО СКАЗАТИ / НЕ ЗНАЮ
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	39,4	18,8	11,9	10,5	7,9	4,4	4,1	3,0
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	37,7	15,0	11,2	13,4	9,8	5,0	4,8	3,0
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	21,7	16,0	16,0	22,7	13,3	5,1	3,3	1,9
Політична партія "Опозиційний блок"	37,6	17,5	12,4	13,1	8,0	4,4	3,8	3,1
Радикальна Партія Олега Ляшка	38,7	14,3	11,9	11,7	8,8	5,9	5,5	3,1
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	57,3	8,3	7,8	8,2	7,4	5,1	3,9	2,2
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	64,6	8,4	7,3	5,9	5,1	3,8	3,0	1,9
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	44,1	13,4	10,7	12,4	8,3	4,8	4,4	1,9
Комуністична партія України	65,7	10,0	4,3	5,4	2,5	2,6	6,5	3,0
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	44,7	14,4	11,0	7,5	7,6	5,0	4,6	5,1
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	40,7	12,1	12,3	10,9	10,8	6,4	4,4	2,4
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	20,0	20,8	17,7	20,5	7,2	5,2	6,0	2,6

Структура електоратів партій залежно від першочергових завдань, які бачать їхні виборці

	Вирішення економічних проблем	Досягнення миру, зміцнення обороноздатності країни	Подолання корупції і люстрація влади	Інше
ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА"	16,7	54,6	21,1	7,6
Політична партія "НАРОДНИЙ ФРОНТ"	17,7	51,7	24,0	6,6
Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	16,2	35,2	39,5	9,1
Політична партія "Опозиційний блок"	35,4	43,6	10,1	10,9
Радикальна Партія Олега Ляшка	16,9	46,6	28,5	8,0
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	10,2	38,9	42,7	8,2
Політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"	18,3	48,8	25,0	7,9
Політична партія "Громадянська позиція (Анатолій Гриценко)"	14,6	49,1	27,4	8,9
Комуністична партія України	36,0	35,2	10,9	18,0
Партія Сергія Тігіпка "Сильна Україна"	45,2	39,0	9,3	6,4
Політична партія "ПРАВИЙ СЕКТОР"	8,1	40,1	43,1	8,6
ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ВСЕУКРАЇНСЬКЕ АГРАРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЗАСТУП"	30,1	43,7	18,2	8,0

Парламентські вибори-2014: оцінки експертів

Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» з 29 жовтня по 3 листопада 2014 року провів опитування експертів «Парламентські вибори-2014: оцінки того, що відбулося, прогнози того, що відбудеться». Усього отримано 32 відповіді.

Опитування здійснено за фінансової підтримки міжнародних донорів: Міжнародний Фонд «Відродження», програма Matra Посольства Королівства Нідерландів в Україні, Національний Фонд підтримки демократії (США), РАСТ, проект UNITER, Європейський Союз.

- При оцінці останніх парламентських виборів з позицій демократичного розвитку України думки експертів розділилися порівню між двома варіантами: одні поділяють думку, що «вибори стали кроком уперед у демократичному розвитку країни», інші вважають, що «у деяких аспектах це був крок уперед, у деяких – назад».
- Основними позитивними відмінностями парламентських виборів-2014 від виборів-2012 експерти вважають мінімізацію застосування адмінресурсу, а також меншу кількість фальсифікацій, вищий рівень прозорості та чесності виборчого процесу. Окрім цього, до позитивних відмінностей виборів-2014 експерти віднесли перспективи формування демократичної проєвропейської більшості у парламенті, вищий рівень публічності і доступу до медіа-простору, вищий рівень політичної конкуренції та запит на нові обличчя у парламенті.
- До негативних відмінностей експерти віднесли збереження мажоритарної складової виборчої системи, перебування країни у стані війни, неможливість проведення виборів по всій території України. Також вибори-2014 відрізняються, на думку експертів, вищим рівнем популізму та нижчою явкою виборців.
- Найбільшими несподіванками на виборах-2014 для більшості експертів стали результати голосування. Перш за все – високі результати підтримки Народного Фронту та «Об'єднання «Самопоміч». Другою несподіванкою стало друге місце Блоку Петра Порошенка та результат значно нижче прогнозованого. На третьому місці у переліку несподіванок – вище очікуваного результат «Опозиційного блоку».
- При визначенні причини втрати Блоком Петра Порошенка лідерства у виборчих перегонках, більшість експертів назвали включення до списку цієї сили деяких кандидатів із сумнівною репутацією, невдалий вибір мажоритарників, пряму або опосередковану підтримку інших сумнівних кандидатів на мажоритарних округах. Другий комплекс причин експерти вбачають у результатах діяльності Петра Порошенка на посаді Президента (відсутність відчутних досягнень, невідповідність реальних дій обіцянкам та недостатню ефективність керівництва державою). На третьому місці серед причин відносної невдачі БПП за пропорційною складовою виборів експерти поставили невдалу кадрову політику і невдалі призначення Президента Петра Порошенка.
- Основною причиною неочікувано високого результату «Народного фронту» став акцент у виборчій кампанії на збереженні за Арсенієм Яценюком посади прем'єра і ототожненні голосування за партію з підтримкою його кандидатури як очільника уряду. Другим фактором успіху «Народного фронту» експерти вважають достатньо сильну команду, члени якої мали, здебільшого позитивний імідж в очах виборців. Третім чинником, що визначив успіх партії, експерти називають активну інформаційну кампанію, ефективну та інтенсивну рекламу політичної сили, особливо в останні два тижні до виборів.
- Успіх партії «Самопоміч» на парламентських виборах був зумовлений, головним чином, запитом виборців на нові обличчя у Верховній Раді, здатні очолити реформування країни. На

друге місце серед факторів успіху «Самопоміч» експерти поставили роль особистого іміджу Андрія Садового як ефективного мера, а також вдалу конвертацію іміджу Львова як успішного європейського міста в політичну підтримку цієї партії.

- Показник Опозиційного блоку експерти назвали лише відносним успіхом, адже, на їхню думку, він відображає реальну частку осіб з числа колишніх виборців Партії регіонів і проросійсько налаштованих громадян, які захотіли і змогли взяти участь у виборах. Іншими факторами успіху Опозиційного блоку експерти назвали витіснення основних конкурентів – Комуністичної партії та «Сильної України» – завдяки кращим фінансовим, адміністративним і медійним ресурсам, наявності знайомих облич у списку, активнішій виборчій кампанії та обіцянкам досягнення миру в базових для нього регіонах.
- Результат Радикальної партії Олега Ляшка експерти пояснили двояко. З одного боку, популістські та радикально-мілітаристичні гасла, які надходили від її лідера та тиражувалися прихильними до нього ЗМІ, швидко створили йому імідж «героя АТО» та «вихідця з простого народу». Водночас з плином виборчої кампанії одразу кілька факторів почали грати проти Радикальної партії: передусім активна інформаційна кампанія проти Олега Ляшка, яка продемонструвала багатьом українцям штучність його образу та його зв'язок з олігархами, втома виборців від однотипного популізму та примітивної виборчої кампанії цієї партії, а також поява потужних конкурентів, які вели успішнішу агітацію.
- Основну причину серйозного падіння рейтингу партії «Батьківщини» порівняно з минулими парламентськими виборами експерти побачили в її розколі та втраті значного кадрового потенціалу, який здебільшого перейшов до «Народного фронту». Невдалий результат «Батьківщини» на останніх виборах, на думку експертів, також став результатом поширеного сприйняття Тимошенко як політика старого покоління, відсутності нових ідей і пропозицій партії, розчарування виборцями особистістю Тимошенко та її втраченими навичками публічного діяча.
- Непроходження «Свободи» до парламенту експерти пов'язали передусім із появою потужних конкурентів на кшталт «Самопоміч», Радикальної партії та «Правого сектору». Серед основних причин втрати популярності «Свободи» експерти назвали розчарування виборців діяльністю «Свободи» під час і після Майдану, в тому числі у контексті пов'язаних із її партійцями корупційними скандалами, зникнення суспільного запиту на радикальний спротив режиму экс-Президента Віктора Януковича та невідповідність ідеології етнонаціоналізму новому суспільному розумінню патріотизму.
- Поразку Комуністичної партії, на думку експертів, зумовила насамперед втрата нею своїх виборців з окупованих територій Криму і Донбасу, які не змогли взяти участь у виборах. Негативно вплинули на результат партії також її антиукраїнська позиція та підтримка сепаратистів і дискредитація партії її зв'язками з великим капіталом та підтримкою Партії регіонів в часи правління Януковича. Експерти зауважили, що в нинішньому вигляді Комуністична партія не має шансів відновити свої позиції та пройти до наступного парламенту і може сподіватися на це лише в разі кардинального оновлення і перетворення на справжню ідеологічну партію лівого спрямування.
- Основні причини, чому виборці віддали перевагу Опозиційному блоку, а не партії Тігіпка, експерти вбачають у тому, що Сергій Тігіпка не переконав виборця, що буде в опозиції до влади, та більшій привабливості Опозиційного блоку на рівні персоналій.
- Невдачу партії «Громадянська позиція» Анатолія Гриценка експерти вбачають у дискредитації партії через деякі ЗМІ, зроблений Гриценком ставки на критику (від якої виборець вже давно втомився), дефіцит конструктиву та невиразно проведеній виборчій кампанії.
- На думку більшості експертів, коаліцію у Верховній Раді створять Блок Петра Порошенка, «Народний фронт» та «Самопоміч». До них можуть приєднатися «Батьківщина», Радикальна партія та деякі мажоритарники.
- Найімовірніше, прем'єр-міністром України стане Арсеній Яценюк.

- Першими трьома законами, які у першу чергу повинна ухвалити Верховна Рада, мають стати: бюджетна реформа, Закон про вибори та Закон про децентралізацію.
- Заважати ефективності роботи майбутньої Верховної Ради, на думку експертів, можуть: політичні тертя між членами коаліції, недостатня професійна підготовленість до законодавчої роботи деяких нових депутатів (зокрема, комбатів) та амбіції депутатів.

Анкета

1. Як би Ви оцінили останні парламентські вибори з позицій демократичного розвитку України?

1- Вибори стали кроком уперед у демократичному розвитку країни	15 експертів
2- У деяких аспектах це був крок уперед, у деяких – назад	16 експертів
3- Вибори стали кроком назад	1 експерт
4- Вибори посунули Україну на велику відстань у зворотному від демократії шляху	0
5- Важко відповісти	0

2. Чим відрізняються парламентські вибори-2014 від виборів-2012? Назвіть не більше 5 основних відмінностей, причому дайте оцінку – поставте знак «+», «-» або «+ -»

Позитивні «+»

Значно менше застосування адмінресурсу	12 згадок
Менша кількість фальсифікацій, вища прозорість та чесність проведення виборів	12 згадок
Перспективи формування демократичної проєвропейської більшості у парламенті	6 згадок
Вищий рівень публічності, представлення позицій різних політичних сил в медіа	5 згадок
Вищий рівень політичної конкуренції	4 згадки
Запит на «нові обличчя» в парламенті	4 згадки
Загалом спокійний та більш цивілізований характер виборчої кампанії	3 згадки
Пропрезидентська сила не буде мати чітко вираженого домінування в парламенті	2 згадки
КПУ вперше в історії України не подала виборчий бар'єр	2 згадки
Партія регіонів перестала існувати як монолітна потужна політична сила і не пройшла до парламенту	2 згадки
Відсутність повноцінного голосування в тих регіонах, де був базовий електорат ПР та КПУ	2 згадки
Більш оперативний підрахунок голосів	2 згадки
Проведення виборів у якісно іншій, постреволюційній реальності	3 згадки
Менші обсяги фінансових витрат на вибори	2 згадки
Інше (по одному згадуванню)	5 згадок

Негативні «-»

Збереження мажоритарної складової виборчої системи та похідні від цього проблеми: стимулювання підкупу, фальсифікації та адмінресурс на мажоритарних округах	8 згадок
Перебування країни у стані війни	7 згадок
Неможливість проведення виборів по всій території України, зокрема у Криму та певних районах Донбасу	6 згадок
Високий рівень популізму під час виборчої кампанії	5 згадок
Нижча явка	4 згадки

Приховані, але реально існуючі суперечності між демократичними силами, проблеми з досягненням домовленостей	2 згадки
Сприяння з боку влади проходженню до парламенту представників колишнього режиму («здача округів» або включення одіозних осіб до списків демократичних сил)	2 згадки
Інше (по одному згадуванню)	16 згадок

Нейтральні «+ –»

Апеляція до цінностей та подій Революції гідності	2 згадки
Перегрупування та поява нових політичних сил в рамках виборчої кампанії	2 згадки
Відсутність виборів на де-факто окупованих територіях, які, у своїй більшості, були електоральною базою КПУ та Партії регіонів	1 згадка
Вибори в умовах війни	1 згадка
Стислі терміни виборчої кампанії, що визначили її інтенсивність	1 згадка
Значно більша кількість політиків «вчасно» змінили політичну орієнтацію – зменшення кількості «тушок» у вже обраній Раді	1 згадка

3. Що на виборах-2014 стало для Вас найбільшою несподіванкою (вказіть не більше 3-х)

Високий результат «Народного Фронту»	9 згадок
Високий результат партії «Об'єднання «Самопоміч»	9 згадок
Нижче прогнозованого результат БПП, який опинився на другому місці	6 згадок
Несподівано високий результат «Опозиційного блоку»	5 згадок
Поразка «Громадянської позиції»	4 згадки
Поразка партії «Сильна Україна Сергія Тігіпка»	4 згадки
Проходження багатьох одіозних представників колишнього режиму Януковича, особливо на мажоритарних округах Дніпропетровської, Харківської, Запорізької областей	4 згадки
Застосування «брудних технологій» у виборчих кампаніях	3 згадки
Розрив між передвиборчими прогнозами, в тому числі результатами екзит-полів, та результатами виборів	3 згадки
Низька явка виборців	2 згадки
Інше (по одному згадуванню)	18 згадок

4. Партія «Блок Петра Порошенка» вважалася безумовним лідером виборчих перегонів – такою була думка усіх опитаних нами експертів, такими були результати соціологічних опитувань, цій партії прогнозували домінуючу роль у парламенті. Як Ви вважаєте, у чому причина відносно невдачі цієї політичної сили на фініші перегонів?

Наявність кандидатів з сумнівною репутацією у списку (зокрема колишніх членів ПР), невдалий вибір кандидатів-мажоритарників та пряма чи опосередкована підтримка інших сумнівних кандидатів на деяких мажоритарних округах	15 згадок
Діяльність Петра Порошенка на посаді Президента України (відсутність відчутних досягнень, невідповідність обіцянок реальній політиці та діям, неефективні кроки в сфері державного управління)	12 згадок
Невдала кадрова політика Президента	10 згадок
Несприйняття суспільством мінських домовленостей, одностороннього «припинення вогню» та негативна оцінка політики компромісів з Росією	8 згадок
Прорахунки передвиборчої кампанії: відсутність конкретики, програмних пропозицій, відсутність реакції на досить успішну кампанію конкурентів	7 згадок
Прагнення до монополізації влади і зосередження влади в руках Президента та його сили в парламенті	5 згадок
Занадто висока самовпевненість політичної сили у своїй перемозі, насамперед	5 згадок

через прив'язку до персони самого Петра Порошенка	
Природне поступове розчарування в персоні Президента, зниження його особистого рейтингу	5 згадок
Успішна кампанія конкурентів, вдале використання ними слабких сторін БПП	4 згадки
Результат БПП – не програш чи невдача, це цілком хороший результат	3 згадки
Інше (по одному згадуванню)	11

5. Найбільшою несподіванкою виборів, безумовно, став результат «Народного фронту», який починав виборчу кампанію з 3% рейтингу. У чому Ви бачите головні причини такого різкого злету?

Ідея збереження за Арсенієм Яценюком посади прем'єр-міністра, апеляція до його рішучості та образу реформатора і ефективного менеджера	18 згадок
Сильна команда, більшість кандидатів мали позитивний імідж в очах виборця	12 згадок
Надзвичайно високий рівень присутності в медійному просторі, ефективна реклама та піар	10 згадок
Голосування за «Народний фронт», щоб запобігти монополізації влади однією політичною силою – БПП, сприйняття Народного Фронту як своєрідного балансу	8 згадок
Успішна та ефективна виборча кампанія	7 згадок
Рішуча риторика, менша схильність до компромісів і торгів	4 згадки
Використання адмінресурсу	3 згадки
Політичне «розлучення» з ВО «Батьківщина»	3 згадки
Рішуча та ефективна політика уряду у порівнянні з діями інших гілок влади	2 згадки
Більш конкретна, реалістична та прагматична виборча програма	2 згадки
Залучення істотних фінансових ресурсів для кампанії	2 згадки
Запит на нові обличчя у Верховній Раді	2 згадки
Інше (по одному згадуванню)	5 згадок

6. Ще однією несподіванкою став результат партії «Самопоміч», яка взагалі починала виборчу кампанію з 1.2% рейтингу, довго вважалася непрохідною, а на виборах посіла третє місце. З чим Ви пов'язуєте такий успіх?

Запит на нові обличчя у Верховній Раді, які стануть реальними реформаторами	19 згадок
Роль особистого іміджу Андрія Садового як успішного мера Львова та образу самого Львова як успішного європейського міста	17 згадок
Якісно сформований список кандидатів, відсутність одіозних особистостей у списку	8 згадок
Пошук виборцями партій якісно нового типу	6 згадок
Успішна та ефективно розроблена виборча кампанія	4 згадки
Акцент на ідеї самоорганізації, слоган «Візьми і зроби!»	3 згадки
Запит на конкретні реформи в суспільстві	3 згадки
Розчарування колишніх виборців «Свободи» у своєму виборі та перехід цього електорату до «Самопоміч»	2 згадки
Відсутність «негативної» історії та компромату	2 згадки
Значний фінансовий ресурс, передовсім – для представлення у медійному просторі	2 згадки
Інше (по одному згадуванню)	7 згадок

7. Радикальна партія Олега Ляшка протягом тривалого часу вважалась одним із лідерів виборчої кампанії (у липні вона мала 17% рейтингу), але протягом виборчої кампанії її рейтинг постійно знижувався. Чим Ви можете пояснити, з одного боку – стрімкий злет цієї партії, з другого – падіння рейтингу, попри усі значні ресурси, витрачені під час кампанії?

<i>Причини злету рейтингу</i>	
Мілітаризм і радикалізм образу Олега Ляшка	9 згадок
Популістський характер кампанії Олега Ляшка	8 згадок
Потужні медійні ресурси	7 згадок
Ранній старт парламентської кампанії	6 згадок
<i>Причини падіння рейтингу</i>	
Інформаційна кампанія проти Олега Ляшка наприкінці виборчої кампанії	19 згадок
Втома виборців від популізму й однотипного характеру агітації	12 згадок
Розвінчання олігархічної природи Радикальної партії	6 згадок
Поява потужних конкурентів під кінець виборчої кампанії	6 згадок
Слабка команда	4 згадки
Інше	5 згадок

8. Опозиційний блок фактично почав виборчу кампанію з нуля, але дуже швидко став набирати рейтинг. З чим Ви пов'язуєте успіх цієї партії?

Консолідація колишнього електорату Партії регіонів	17 згадок
Запит на проросійську силу в частини виборців	12 згадок
Потужні фінансові, адміністративні й медійні ресурси в базових регіонах	7 згадок
Витіснення Комуністичної партії та Сильної України зі спільного електорального поля	6 згадок
Наявність знайомих облич у команді Опозиційного блоку	4 згадки
Активна виборча кампанія	4 згадки
Обіцянки встановлення миру	3 згадки
Вплив авторитетних осіб, які підтримували Опозиційний блок, на місцевих виборців	3 згадки
Домовленості з владою щодо передачі частини округів у «розпорядження» Опозиційного блоку	3 згадки
Інше	10 згадок

9. Партія «Батьківщина» увійшла до Верховної Ради, проте з результатом значно нижчим, ніж два роки тому (на виборах 2012 року вона набрала 25%). Як Ви думаєте, у чому головні причини втрати підтримки цієї партії?

Розкол партії і втрата значного кадрового потенціалу	15 згадок
Сприйняття Юлії Тимошенко як політика старої доби	10 згадок
Відсутність нових ідей і пропозицій партії в ході кампанії	7 згадок
Розчарування виборців особистістю Юлії Тимошенко	5 згадок
Втрата навичок публічного діяча	5 згадок

Засилля популістської риторики	5 згадок
Високий антирейтинг Юлії Тимошенко	4 згадки
Слабка команда партії	4 згадки
Перетікання електорату до інших «майданних» партій	4 згадки
Слабка медіа-кампанія	3 згадки
Інше	10 згадок

10. Партія «Свобода» балансує на межі 5% (на час підготовки анкети). Проте у будь-якому разі 5% – це вдвічі менше, ніж 10%, які вона набирали на виборах-2012. У чому, на Ваш погляд, криються головні причини невдачі цієї партії?

Поява нових конкурентів на спільному електоральному полі («Самопоміч», Радикальна партія Ляшка, «Правий сектор»)	11 згадок
Невдала робота «Свободи» в новому уряді	8 згадок
Невдала робота «Свободи» на місцевому рівні в Західній Україні	7 згадок
Зникнення суспільного запиту на радикальних опонентів режиму Януковича	7 згадок
Невідповідність етнонаціоналізму «Свободи» сучасному суспільному розумінню патріотизму	7 згадок
Скандали щодо корупційних дій і зв'язків з олігархами	6 згадок
Недостатня активність під час подій Майдану	6 згадок
Зосередженість на показових акціях за відсутності реальних дій	5 згадок
Провокативні дії окремих членів партії	4 згадки
Втрата ореолу радикалізму в очах виборців	3 згадки
Слабка робота в останньому парламенті	3 згадки
Інше	5 згадок

11. Комуністична партія України – єдина партія, яка була присутня у Верховній Раді усіх каденцій, а на минулих виборах досягла результату в 10%. Зараз вона не потрапила до Верховної Ради. Як Ви думаєте, чому? І чи має ця партія перспективу відродитися?

<i>Причини непроходження до парламенту</i>	
Неучасть у голосуванні виборців Криму і значної частини Донбасу	15 згадок
Антиукраїнська позиція і підтримка сепаратистів	9 згадок
Невідповідність ідеології партії її фактичним діям з підтримки великого капіталу	6 згадок
Поразка Опозиційному блоку в конкуренції за спільний електорат	5 згадки
Відхід виборців старшого покоління	5 згадок
Дискредитація співпрацею з Партією регіонів	4 згадки
Інше	7 згадок
<i>Чи має перспективи відродження?</i>	
Не має	11 згадок
Має за умови перетворення (або виникнення на її місці) на партію зі справжньою лівою ідеологією	7 згадок
Інше	7 згадок

12. «Сильна Україна» Сергія Тігіпка почала виборчі перегони з цілком прохідним результатом, але, врешті-решт, до парламенту не потрапила. Чому виборці віддали перевагу Опозиційному блоку, а не партії Тігіпка?

Сергій Тігіпко не переконав виборця, що буде в опозиції до влади	8 згадок
Привабливості Опозиційного блоку у її прихильників на рівні персоналій	5 згадок
Імідж зрадника Тігіпка	4 згадки
Невдала інформаційна кампанія	4 згадки
Відсутність чіткої електоральної бази у партії	4 згадки

В СУ не було таких потужних місцевих лобістів в окремих регіонах, як у «Опозиційного блоку»	4 згадки
Розчарування виборців	3 згадки
Інше	3 згадки

13. З добрих стартових позицій (7.5%) почала виборчу кампанію партія «Громадянська позиція» Анатолія Гриценка, але кінцевий результат виявився удвічі меншим. У чому Ви бачите причину невдачі цієї партії?

Дискредитація через деякі ЗМІ	11 згадок
Ставка на критику (від якої виборець вже давно втомився) і дефіцит конструктиву	8 згадок
Невиразно проведена виборча кампанія	8 згадок
Мала увага Демократичному Альянсу, оскільки був попит на нові, молоді обличчя	7 згадок
Слабка представленість у ЗМІ	7 згадок
Спільний електорат та активізація «Самопоміч»	7 згадок
Програмні тези були подібними до програм «Фронту змін» та «Блоку Порошенка»	2 згадки
Відсутність харизматичних лідерів	2 згадки
Інше	5 згадок

14. Як Ви вважаєте, які політичні сили створять коаліцію у Верховній Раді?

Блок Петра Порошенка	32 згадки
«Народний фронт»	32 згадки
«Самопоміч»	29 згадок
«Батьківщина»	14 згадок
Радикальна партія	8 згадок
Мажоритарники	3 згадки

15. Хто, на Вашу думку, стане прем'єр-міністром України?

Арсеній Яценюк	30 згадок
Володимир Гройсман	4 згадки
Представник партії Блоку Петра Порошенка	1 згадка

16. Які три закони, на Вашу думку, повинні у першу чергу ухвалити Верховна Рада?

Бюджетна реформа	12 згадок
Закон про вибори	11 згадок
Закон про децентралізацію	9 згадок
Реформа органів правосуддя та правопорядку	7 згадок
Закон про недоторканність депутатів	5 згадок
Податкова реформа	4 згадки
Реформа місцевого самоврядування	4 згадки
Про інформаційну безпеку	4 згадки
Судова реформа	3 згадки
Дерегуляція економіки	3 згадки
Про права внутрішньо переміщених осіб	3 згадки
Реформа державної служби	2 згадки
Про боротьбу з корупцією	2 згадки
Закон про технічні регламенти	2 згадки
Земельна реформа	2 згадки
Інше:	6 згадок
Програма про енергоефективність, Закон про мови, Закони на	

виконання Угоди про асоціацію, Закон про імпічмент Президента, Закон про більш жорсткі покарання та введення смертної кари за зраду і саботаж посадових осіб в умовах війни, Про надзвичайний стан в економіці	
--	--

17. Що, на Вашу думку, може найбільше заважати ефективності роботи майбутньої Верховної Ради?

Політичні тертя між членами коаліції	12 згадок
Недостатня професійна підготовленість до законодавчої роботи деяких нових депутатів (зокрема, комбатів)	7 згадок
Амбіції депутатів	6 згадок
Боротьба між Яценюком і Порошенком	4 згадки
Корупція	4 згадки
Популізм більшості депутатів	3 згадки
Відсутність політичної волі здійснення реформ	3 згадки
Агресія Росії	3 згадки
Економічний колапс	2 згадки
Вплив лобістських структур	2 згадки
Інше	5 згадок

Список експертів, які відповіли на анкету:

1. Андрусів Віктор	12. Квурт Костянтин	23. Пекар Валерій
2. Беліцер Наталія	13. Кисельов Сергій	24. Радченко Євген
3. Березовець Тарас	14. Ковальчук Ярослав	25. Рибаченко Віктор
4. Вишняк Олександр	15. Колодій Антоніна	26. Скорик Михайлина
5. Гарань Олексій	16. Конончук Світлана	27. Таран Віктор
6. Гонюкова Лілія	17. Куликов Андрій	28. Фесенко Володимир
7. Грабовський Сергій	18. Лашкіна Марія	29. Фролов Павло
8. Денисенко Вадим	19. Ляпін Дмитро	30. Чайка Роман
9. Дроздов Остап	20. Марциновський Анатолій	31. Чурилов Микола
10. Заславський Олександр	21. Міщенко Михайло	32. Шарлай Віталій
11. Калниш Валерій	22. Палій Олександр	